

BUKOVINSZKY-CSÁKI ORSOLYA

AZ ÚJSÁGÍRÁS ÉS A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA

Generatív MI-eszközök etikus használati módjai az újságírásban

A média története során számos modellváltáson ment keresztül – jelen lapszám is több nézőpontból, több megközelítésben vizsgálja ezeket a modellváltásokat, így ezeknek akár részleges bemutatásától is eltekintek. A különféle médiumok, hordozóeszközök, technológiai innovációk megjelenése és fejlődése nem csupán a médiát magát érintette, alakította át, formálta, ezeknek a modellváltásoknak társadalmi, gazdasági, technológiai hatásai, dimenzió is voltak, a nyilvánosság működését is befolyásolták.¹ Ugyanakkor az újságírásra mint szakmára is hatással voltak, azt is befolyásolták, átalakították, átrendezték. Az elmúlt bő évtizedben az internet megjelenése és elterjedése, a közösségi médiaplatformok megjelenése és elterjedése alakította át leginkább a média működését, rendezte át a médiafogyasztási szokásokat, az információterjesztés módjait, és állította kihívás elé a hagyományos média jól bevált gazdasági modelljeit. Mindezt csak tetőzte, hogy a médiába vetett bizalom is megrendült – a 2024-es Digital News Reports² szerint Romániában a sajtó által közvetített hírekbe vetett bizalom 27 százalékra esett vissza, az elmúlt hét évben ez a legalacsonyabb mért arány. A bukaresti Centrul pentru Jurnalism Independent friss felmérése szerint³ a 15–19 év közti korosztály 85,7 százaléka egyáltalán nem használ információszerzésre nyomtatott sajtót, 79,3 százaléka hírleveleket, 66,1 százaléka rádiót, 65 százaléka online médiát. A híreket főleg családi körben beszélgetve

(...) amikor minőségről van szó, pontosságról, megbízhatóságról, jó tartalmak gyártásáról, a generatív MI-eszközök nem válnak be (...)

szerzik be, de 25,9 százalékuk podcastekből és 19,6 százalékuk híreket tárgyaló influenszerektől informálódik.⁴ Információszerzésre tehát a legkevesebbszer a híreket elsősorban közvetítő forrásokat használják.⁵

A modellváltás természetesen az újságírói munkára is kihatott: a média, az újságírás és az újságírók maguk is keresik a helyüket az új rendszerben. „A fáradtság, a politikai vagy gazdasági kényszerektől független pénzügyi források hiánya, a közérdekű információk blokkolása, a pártoktól és közintézményektől átláthatatlanul a sajtóba áramló közpénzek, a mainstream sajtó politikai vagy kereskedelmi átvétele, a közösségi médiától való függés és az információfogyasztásunk átalakulása, a zaklatások, a perek és az újságírók védelmének semmibevétele – mind-mind sivár képet festenek [a médiáról]” – foglalja össze Lupu⁶ a média helyzetét 2024-es tanulmányában, amelyben részletesen tárgyalja, hogyan befolyásolták a fent említett tényezők a média működését, az újságírást magát és az újságírók szakmaképét. A képet további két, korábban végzett felmérés árnyalja,⁷ amelyeknek egyik fő következtetését a következőképpen foglalja össze a szerző: „»Megéri? Minek keveredjek bele? Ezért ölöm meg magam? Nem hoz egyetlen előnyt sem – sem presztízst, sem szakmai elégedettséget, sem pénzt. Épp ellenkezőleg, csak hátrányba hoz.« Ezek a szakmabeliek által újra és újra megismételt gondolatfoszlányok.”⁸

Ebbe az őrlődésekkel, kihívásokkal teli médiamodellebe újabb változást hozott a mesterséges intelligencia (MI) megjelenése és széles körű elterjedése.⁹ Pontosabban a generatív mesterségesintelligencia-eszközök – amelyek képesek új szövegek, képek, mozgóképek vagy másfajta adatok létrehozására, előzetesen bevezetett, betáplált információk alapján – megjelenése. Ilyen eszközök például a generatív mesterséges intelligencia chatbotok, mint a ChatGPT, a Gemini, a képkalkáló eszközök (DALL-E, Midjourney), illetve különböző videó- és zenealkotó eszközök. Ezek az eszközök hatalmas mennyiségű információkból tanulnak mintázatokat, amelyek alapján emberihez hasonló szövegeket, képeket, videókat és egyéb adatokat képesek létrehozni. Ezen eszközök széles körű használata – főleg a ChatGPT megjelenése 2022 novemberében és robbanásszerű elterjedése – az újságírói munkára, az újságírásra is kihat(ott). A mediaTRUST felmérése szerint¹⁰ 2023. április 15. és május 14. között összesen 3270 olyan médiaanyagot találtak a romániai online médiában és a közösségi médiában, amely a ChatGPT-hez köthető, ebből 130 anyag május 4-én jelent meg a következő címvariánsokkal: *A ChatGPT négy apokaliptikus forгатókönyve. Hogyan érhet véget az emberiség? A ChatGPT, illetve egyéb generatív MI-eszközök az újságírásban azonban sokkal többre használhatók, mint kattintásvadász világvége-forгатókönyvek írása. Okosan használva megkönnyíthetik az újságírói munkát, automatizálhatnak különböző újságírói feladatokat, segíthetnek az adatok gyűjtésében, feldolgozásában, vizualizációjában, a médiaszövegek minőségének javításában stb. Másfelől, használatuk számos etikai, jogi kérdést is felvet.*

Jelen írás, a teljesség igénye nélkül,¹¹ azt vizsgálja meg, hogyan hatott az elmúlt években a mesterséges intelligencia az újságírói munkavégzésre, milyen lehetőségeket és veszélyeket rejt magában, és milyen lehetséges (ki)utakat kínál az újságírók számára. Azaz mire lehet az MI-t használni az újságírásban, és hogyan lehet ezeket az eszközöket etikusan, feddhetetlenül alkalmazni.

■ Egy AP által újságírók körében végzett felmérés szerint¹² a kérdezett újságírók 81,4 százaléka tudja, mi a generatív MI, és közel háromnegyedük jelezte, hogy ő maga vagy a szervezet, ahol dolgozik, használta már a generatív MI-t valamilyen mértékben. Hasonlóra hívja fel a figyelmet a World Association Publishers felmérése is,¹³ amely szerint a lekérdezettek – újságírók, médiamunkások – 49 százaléka szerint a szerkesztőség, amelyben dolgozik, aktívan használ generatív MI-eszközöket, mint a ChatGPT. Igaz, a szerkesztőségekben a ChatGPT-t használók aránya alacsony, a válaszadók közel 70 százaléka szerint a szerkesztőségben dolgozó újságírók kevesebb, mint 15 százaléka használja a ChatGPT-t munkája során. Viszont a szerkesztők 37, míg az újságírók 26 százaléka szerint nincsen ellenállás a generatív MI-eszközök használatával szemben, 30, illetve 29 százalék szerint van valamilyen mértékű ellenállás, míg 4, illetve 10 százalék szerint erős ellenállás van ezen eszközök használatával szemben. Ugyanakkor a válaszadók közel egyharmada nem adott biztos választ erre vonatkozóan. Tehát a felmérésből az rajzolódik ki, hogy nincs még egyértelmű viszonyulási attitűd az újságírók és szerkesztők körében a generatív MI-eszközök használatával szemben, a válaszadók majdnem egyenlő arányban mutatnak (valamilyen mértékű) ellenállást, nyitottságot és bizonytalanságot a generatív MI-eszközök használatával szemben, és az újságírók kevésbé nyitottak, mint a szerkesztők.

Az AP felmérése szerint az újságírók általában tartalomgyártásra használják a generatív MI-t. A tartalomgyártás pedig számos területre kiterjed, de a legelterjedtebb használata a különböző szövegek – ezen belül címek, közösségimédia-posztok, hírlevelek, kvízek, adatértelmezés, címkézés stb. – gyártására vonatkozik. A legkérdezett újságírók 69,6 százaléka használta szöveggyártásra a generatív MI-eszközöket. Emellett a lekérdezettek egyötöde multimédiatartalmak előállítására, fordításra (8,8 százalék), átírára, transzkripcióra (7,2 százalék) használta ezeket az eszközöket. Emellett az újságírók több mint egyötöde információgyűjtésre, -értelmezésre használta a generatív MI-t.

Mire használják az MI-t az újságírók?

Hír fázisa	Szerkesztőségi feladatok	Leírás
Hírek gyűjtése	Automatikus hírösszesítés	Összesítsen cikkeket és forrásokat különböző felületekről
	Tématrendelemzés	Elemezzen népszerű – trending – témákat, hogy beazonosítsa a hírtérkéket ezek közül.
	Híresemények és scénáriók előrejelzése	Jelezzen előre a válasz scénáriókat következő híreseményekhez.
Hírek előállítása	Cikkek automatizált megírása	Gyártson cikkeket, riportokat gyorsan és hatékonyan.
	Többnyelvű fordítás	Fordítsa le a tartalmat több nyelvre, hogy globálisan elérhető legyen.
	Automatikus átírás	Generáljon audio- és videótartalmakhoz átiratot.
	Adatelemzés és -vizualizáció	Összesítsen adatokat, és gyártson informatív vizuális elemeket.
	Hang- és beszéd-szintézis	Gyártson audio-hírtartalmakat, podcastokat MI-hangokkal.

	Automatikus összesítés	Foglaljon össze tömören cikkeket, dokumentumokat és egyéb hosszú információkat. Adjon feedbacket összegzésekről.
Hírek ellenőrzése	Adatellenőrzés valós időben	Ellenőrizze az állításokat és kijelentéseket a félretájékoztató leküzdése érdekében.
Hírek megosztása és moderálása	Tartalom personalizációja	Osszon meg személyre szabott híreket, videókat és témákat.
	User engagement elemzés	Elemezze a felhasználók preferenciáit, hogy a tartalmat fejleszteni lehessen.
	Posztolás a közösségi médiára	Időzítsen és osszon meg hírfriresítéseket közösségimédia-felületeken.
	Automatikus tartalmegosztás	A hírek tartalmának hatékony terjesztése különböző platformokon.
	Keresőmotorok optimalizálása	Optimalizálja a tartalmat a keresőmotoroknak, hogy szélesebb közönséget érjen el.

Forrás: Cools–Diakopoulos 2024.

A felmérés arra is kitér, hogy mire használnák még a mesterségesintelligencia-alapú eszközöket a megkérdezettek. A válaszokban megjelenő kérések jelentős része az újságírói munka megkönnyítését, adott részfeladatok automatizálását szolgálják. Az újságírók megemlítették például a hírek, közösségi médiafelületek monitorizálásának automatizálását, s annak jelzését, ha hírértékű információ „bukkan fel”, de akár a tördelés megkönnyítésére, personalizált hírlevelek létrehozására is használnának generatív MI-eszközöket, vagy éppen álhírdetek-táló applikációként is működtetnék azokat. Ezen feladatok mindegyike a kérdezettek szerint az újságírói hatékonyságot növelné. A felmérés szerint általában a munkavégzés hatékonyságát növelő használati módok válnak be igazán, viszont, a válaszadók szerint, amikor minőségről van szó, pontosságról, megbízhatóságról, jó minőségű tartalmak gyártásáról, a generatív MI-eszközök nem válnak (még) be igazán. Sőt egyes újságírók megítélése szerint a „modellek használata néha több időt igényel, mint amennyit megspórol, több munkát jelent – például szerkesztés –, elfogult szövegeket ad ki, de a modellek hatékony promptálásával¹⁴ és kontrollálásával is vannak még problémák. Egyesek szerint túlságosan sok időt vesz igénybe a szerkesztés, »az igényeket kiszolgáló promptok megfogalmazása«, hogy nagy hatékonyságnövelést érjenek el.”¹⁵

Mindennek ellenére a WAN-IFRA felmérés szerint a lekérdezett újságírók 70 százaléka szerint a generatív MI-eszközök rövid távon hasznosnak bizonyultak. Ugyanakkor a lekérdezettek 45 százaléka szerint ezen eszközök nagymértékben, 37 százalékban kismértékben megváltoztatták a szerkesztők és egyéb szakmabeliek szerepüket és feladatait. A felmérés szerint már több kiadó változtatásokat vezetett be az olvasószerkesztők és korrektorok munkájában. Hasonlóan befolyásolja a munkát és feladatokat az is, hogy már nem kell külsősöket bérelni arra, hogy begépeljenek, lefordítsanak különböző tartalmakat, tördelők munkáját pedig órákkal lerövidíti, hiszen sokkal hamarabb gyárt vizualizációkat.¹⁶

A WAN-IFRA felmérés szerint is az újságírók főként szövegyártásra, kutatás megkönnyítésére, munkafolyamatok hatékonyságának növelésére, fordításra vagy személyre szabásra használják ezeket az eszközöket a szerkesztőségekben, azonban a válaszadók közel egyharmada (32%) jelezte azt, hogy cikkek gyártására is használja az MI-t.¹⁷ Itt pedig felmerül egy fontos etikai és jogi kérdés: sza-

bad-e az MI által megírt cikkeket sajátként kitenni, egyáltalán van-e értelme azoknak a cikkeknek, amelyek ChatGPT válaszokat összesítenek adott kérdésekre – például, hogy mi fogja okozni a világvégét.

Cools és Diakopoulos (2024)¹⁸ újságírókkal beszélgetve erre a kérdéskörre is kitért. A cikkgyártás alatt a szerzők nem kimondottan teljes cikkek megírását értik, hanem a cikkgyártásban a generatív MI-eszközöktől kérnek néha segítséget, amelyet mindig ellenőriznek. Ilyen például, hogy arra promptolják az MI-t, hogy adjon címvariációkat egy adott cikkhez, írjon interjúkérdéseket, hogy átírjon mondatokat, bekezdéseket adott cikkben, hogy azok fogyaszthatóbbak legyenek. Azonban ezek a feladatok sem teljesen automatizáltak, az ember nem hiányzik belőlük: az interjúkérdéseket ellenőrzi, átírja, a címvariációk, bekezdésvajlaslatok közül az újságíró választ vagy írja át ezeket.

Generatív MI-eszközök használatának veszélyei

■ Több tanulmány is a felhívja a figyelmet a generatív MI-eszközök használatának veszélyeire. A leggyakrabban előforduló problémák, hogy a mesterséges intelligencia túlságosan leegyszerűsít komplex problémákat, hogy ha nincs megfelelően promptolva, az MI hallucinál és álhíreket generál.

Ahogy a WAN-IFRA felmérés kiemeli:¹⁹ „Már számos olyan esetről érkezett jelentés, ahol a kiadók valamilyen formában mesterséges intelligenciát használtak tartalomgyártásra, és az eszközök által elkövetett hibákat nem vették észre, így azok publikálásra kerültek. Vagy a felhasználók által létrehozott tartalom félresiklott, például álhírek terjedtek. Nem meglepő tehát, hogy a válaszadók túlnyomó többsége (85%) a pontatlanságokat jelölte meg fő aggodalomként. A plágium szintén kiemelt problémaként szerepelt, ezt követték az adatvédelmi és magánéleti aggályok – ezeknél ismét a szabályozásnak lesz kulcsszerepe a jövőben.” Szintén ez a felmérés emeli ki, hogy a lekérdezettek csupán 20 százaléka jelezte, hogy vannak irányelveik, amiket követnek a generatív MI-eszközök használata közben.

Azonban nemcsak a hibás adatok és a plágium kérdése merül fel: a generatív MI-eszközök gyakran elfogult tartalmat gyártanak, megerősítenek már létező sztereotípiákat.²⁰ Diakopoulos és szerzőtársai (2024) szerint az általuk lekérdezett újságírók számára a legnagyobb problémát azonban az emberi felügyelet hiánya jelenti (a válaszadók 21,8 százaléka említette ezt problémaként), 16,4 százalék a pontatlan információkat, 9,5 százalék az elfogultságot, további 7,7 a minőség romlását, csökkenését jelölte meg, de megjelentek még a munkahely elvesztése, átláthatóság hiánya, felelősségre vonhatóság, plágium, szerzői jogi problémák, eredetiség és a magánélet, valamint az adatok védelme is mint lehetséges veszélyek.²¹ Ahogy a Cools és Diakopoulos (2024) a felmerülő problémák kapcsán összegzi: „A válaszadók aggályokat fogalmaztak meg a megbízhatósággal, az emberi jelleggel, valamint azzal kapcsolatban, hogy elegendő előnyt jelent-e a generatív mesterséges intelligencia használata. Ezen felül a válaszadók szellemi tulajdonnal és etikával kapcsolatos kérdéseket vetettek fel, például a bizalmasságot.”²² Ugyanezen szerzőpáros arra is felhívja a figyelmet, hogy a generatív MI-eszközök (túlzott) használata odáig vezethet, hogy az újságírók elveszítik a kontrollt saját újságírói autonómiájuk felett. Ezek az eszközök „eltanulhatják” az újságírók saját hangját, reprodukálhatják azt, tehát az adott ember nélkül képesek az adott ember „hangján” írni. De a generatív MI-eszközök túl-

zott használata pontosan az ellentétes irányba is eltolhatja a médiát: ha az újságírók túlságosan sokszor használják munkájuk során a generatív MI-eszközöket a médiatartalmak homogénné, íztelessé válhatnak, amelyből hiányzik az írói kreativitás, az innováció, az új szemléletmód, a saját hang.²³

A generatív MI-eszközök rossz használatának pedig számos következménye lehet. Egyrészt a generatív MI-eszközök által hallucinált álinformációk közzétételéért a felelősséget a szerkesztőségek kell vállalják. Ahogy azért is, hogy a túlzott generatív MI-eszközhasználat miatt az újságírókba, újságírásba vetett bizalom tovább csökken. Pontosan ezen okok miatt a Diakopoulos és társai által lekérdézett újságírók egyötöde mondta azt, hogy ki kellene tiltani az MI-eszközök használatát a szerkesztőségekből, a tartalomgyártás folyamatából, míg további 15,5 százalék mondta azt, hogy szükség lenne irányelvekre és jogi keretre ezeknek alkalmazásakor az újságírói munkában.²⁴ Ahogy összegzik: „A válaszok rávilágítanak arra, hogy a szerkesztőségek erőfeszítéseket tesznek az újságírói normák fenntartásáért, védekeznek a félretájékoztató ellen, valamint hogy prioritizálják az emberi ítélőképességet és etikai megfontolásokat a hírek előállításában. Emellett hangsúlyozzák, hogy megfelelő irányelvek kidolgozása hozzájárulhat ezen újságírói normák fenntartásához.”²⁵

Irányelvek, etikai keretek

■ Pontosan emiatt egyre több médiaorgánus, -szervezet vezet be irányelveket az MI-eszközök használata terén.²⁶ Így például a *BBC* saját irányelveket fogalmazott meg a generatív MI-eszközök használatával kapcsolatban, irányelveket, amelyeket saját anyagaikban követni fognak. Ahogy hangsúlyozzák: „A *BBC* egyértelművé tette, hogy az MI használata mindig összhangban lesz közszolgálati értékeivel, előtérbe helyezi a tehetséget és a kreativitást, valamint nyitott és elszámoltatható marad.”²⁷ Eszerint a *BBC* MI-használatában három fontos szempontot kell követni: „soha nem csorbíthatja a közönség bizalmát; mindig átláthatónak és elszámoltathatónak kell lennie, hatékony és tájékozott emberi felügyelettel; mindig olyan módon kell használnia, amely összhangban van a *BBC* szerkesztőségi értékeivel, különös figyelemmel a pontosságra, pártatlanságra, igazságosságra és a magánélet védelmére.” A *BBC* ugyanakkor saját kötetet is jelentetett meg arról, hogyan kell az MI-eszközöket megfelelő módon használni.

A *The Guardian* is írt saját irányelvet. Ennek bevezetője pontosan leszögezi a szerkesztőség hogyan és mikor használ generatív MI-eszközöket: „A generatív mesterségesintelligencia-eszközök izgalmasak, de jelenleg megbízhatatlanok. Megbízhatatlanságnak azonban nincs helye nálunk az újságírásban, sem a marketingben, sem kreatív és mérnöki munkában. Leegyszerűsítve ez azt jelenti, hogy a generatív MI használata emberi felügyeletet igényel.”²⁸ Az irányelvek szerint ezeket az eszközöket csak akkor használják, ha a minőségi újságírást segíti elő, és amikor MI-t használnak, akkor azt átláthatóan és felügyelet mellett teszik. Hasonlóan a *Ringier* is saját irányelveket fogadott el.²⁹ Eszerint az MI-eszközök által generált adatokat mindig kritikai vizsgálat alá kell vetni, ellenőrizni kell, és ki is kell egészíteni. Az MI-eszközök által generált tartalmakat fel kell címkézni, ugyanakkor bizalmas információkat, üzleti titkokat, újságírói források, alkalmazottak, fogyasztók és üzleti partnerek adatait nem szabad MI-eszközökbe betáplálni.

2023 novemberében Európa Tanácsa is elfogadott egy sor irányelvet a mesterségesintelligencia-rendszerek felelősségteljes alkalmazásáról az újságírásban.³⁰

A dokumentum összesen hat fejezetben – A médiaszervezetek és az újságírók MI-rendszerek bevezetésére vonatkozó döntése; A mesterségesintelligencia-rendszerek azonosítása és beszerzése a médiatársaságok és a szakmai felhasználók részéről; MI-eszközök beültetése a szakmai és szervezi gyakorlatba; MI-eszközök használata és felhasználók, valamint társadalom; A külső technológiai szolgáltatók és platformok felelőssége; A tagállamok kötelezettségei – részletezi azt, hogyan lehet a generatív MI-eszközöket az újságírásban használni, az előzőekhez képest több érintett szereplőre is osztva felelősséget – média, szolgáltatók és tagállamok.

Összegzés

■ A generatív MI-eszközök megjelenése és elterjedése egy sor újabb kihívás elé állította az újságírókat. Ezek az eszközök egyrészt nagyon hasznosnak mutatkoznak az újságírók számára, munkájuk során számos területen nyújtanak segítséget: hasznosnak bizonyulnak az adatok, információk gyűjtésében, rendszerezésében, a cikkek megírásában, minőségének javításában, a tartalmak vizuális oldalának megtervezésében és a végső tartalom – akár személyre szabott – szórásában. Jelen írásban idézett friss felmérések is azt mutatják: az újságírók egy része előszeretettel használja ezeket az eszközöket munkája során, hiszen segítik a munkavégzés hatékonyságát, gördülékenységét, monoton feladatokat automatizál. Azonban a generatív MI-eszközök használata egy sor veszélyt is hordoz magában: hozzájárulhat az álhírek terjedéséhez, elfogult tájékoztatás és sztereotípiák megerősítéséhez, használata egy sor plágiumhoz, etikához köthető kérdést vet fel. Ezek a veszélyek pedig csökkenthetik a médiába vetett bizalmat, a média megítélését. Éppen emiatt számos újságíró elzárkózna a generatív MI-eszközök használatától, míg sokan a megfelelő etikai és jogi irányelvek bevezetését és gyakorlatba ültetését sürgetik. Erre is találni már példákat médiaszervezeteken és az Európa Tanácson belül is.

■ JEGYZETEK

1. Ezekről a modellváltásokról jelen folyóirat-számban is olvashatnak. A média történetéről és a média történetében bekövetkező modellváltásokról lásd: Györfly Gábor: *A média története*. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, Kolozsvár, 2019.
2. Digital News Report, Romania. Web: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2024/romania>. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 20.
3. Bianca Rus – Mihaela Negru: *Relația cu informația și obiceiurile de consum media ale copiilor și tinerilor din România*. Centrul pentru Jurnalism Independent, Bukarest, 2025. Web: <https://cji.ro/studiu-relatia-cu-informatia-si-obiceiurile-de-consum-media-ale-copiiilor-si-tinerilor-din-romania/>. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 20. (A továbbiakban Rus–Negru 2025)
4. Rus–Negru 2025, 70–72.
5. I. m.
6. Cristina Lupu: *Starea mass-media din România în anul super-electoral 2024*. Centrul pentru Jurnalism Independent, Bukarest, 2024. (A továbbiakban: Lupu 2024)
7. Cristina Lupu: *Jurnalismul în 2021: o cursă cu obstacole și cu tot mai puțini câștigători*. Centrul pentru Jurnalism Independent, Bukarest, 2021; Cristina Lupu: *Starea mass-media din România 2020*. Centrul pentru Jurnalism Independent, Bukarest, 2020. (Továbbiakban Lupu 2020)
8. Lupu 2020, 32.
9. Fontosnak tartom kiemelni, hogy a mesterséges intelligencia megjelenésének, elterjedésének és használatának történetét jelen írásban nem fogom részletezni. Ahogy nem térek ki részletesen arra sem, ezek a különböző eszközök hogyan működnek.
10. Gabriela Stanescu: *Impactul inteligenței artificiale în presa online și social media din România – Desfășurată monitorizând instrumentul ChatGPT*. 2023. Web: <https://www.mediatrust.ro>

- ro/impactul-inteligentei-artificiale-in-presa-online-si-social-media-din-romania-desfasurat-monitorizand-instrumentul-chatgpt/. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 20.
11. Részletes szakirodalmi áttekintést ad a következő tanulmány: Fabia Ioscote – Adriana Gonçalves – Claudia Quadros: *Artificial Intelligence in Journalism: A Ten-Year Retrospective of Scientific Articles (2014–2023)*. *Journalism and Media* (2024) 5, 873–891. <https://doi.org/10.3390/journalmedia5030056>
12. Nicholas Diakopoulos – Hannes Cools – Charlotte Li – Natali Helberger – Ernest Kung – Aimee Rinehart: *Generative AI in Journalism: The Evolution of Newswork and Ethics in a Generative Information Ecosystem*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.31540.05765>. (A továbbiakban Diakopoulos et al. 2024)
13. Gauging Generative AI's impact on newsrooms. Survey: Newsroom executives share their experience so far. WAN-IFRA Report. Elérhető: <https://wan-ifra.org/2023/05/new-genai-survey/>. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 14. (A továbbiakban: WAN-IFRA 2024)
14. A prompt a generatív mesterségesintelligencia-eszköznek címzett utasításokat, kéréseket jelöl, ezek segítségével lehet arra utasítani ezeket az eszközöket, hogy adott tartalmat legyártsák a felhasználónak. A promptolás pedig a megfelelő utasítások és kérések megfogalmazását jelenti. Megfelelő promptok, promptolás nélkül a felhasználó nem nyerhet ki megfelelő választ – jelen esetben tartalmat.
15. Diakopoulos et al. 2024, 16.
16. Uo.
17. A felmérés nem részletezte, hogy a cikkek gyártása alatt pontosan mit értenek: teljes cikkek megírását vagy cikkírásban való segítségnyújtást.
18. Hannes Cools – Nicholas Diakopoulos: *Uses of Generative AI in the Newsroom: Mapping Journalists' Perceptions of Perils and Possibilities*. *Journalism Practice*, 2024, 1–19. DOI: 10.1080/17512786.2024.2394558. (A továbbiakban Cools-Diakopoulos 2024).
19. WAN-IFRA 2024, 17.
20. Cools–Diakopoulos 2024: 12; Federico Bianchi – Pratyusha Kalluri – Esin Durmus – Faisal Ladhak – Myra Cheng – Debora Nozza – Tatsunori Hashimoto – Dan Jurafsky – James Zou – Aylin Caliskan: *Easily Accessible Text-to-Image Generation Amplifies Demographic Stereotypes at Large Scale*. *FAccT '23: Proceedings of the 2023 ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency*, 2023, 1493–1504. <https://doi.org/10.1145/3593013.3594095>
21. Diakopoulos et al. 2024, 25.
22. Cools–Diakopoulos 2024, 18.
23. Uo.
24. Diakopoulos et al. 2024, 27.
25. Uo.
26. Ezek közül többet listáz Hannes Cools és Nicholas Diakopoulos írásában: Hannes Cools – Nicholas Diakopoulos: *Writing guidelines for the role of AI in your newsroom? Here are some, er, guidelines for that*. 2023. Web: <https://www.niemanlab.org/2023/07/writing-guidelines-for-the-role-of-ai-in-your-newsroom-here-are-some-er-guidelines-for-that/>. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 20.
27. Guidance: The use of Artificial Intelligence. Web: <https://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidance/use-of-artificial-intelligence>. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 20.
28. The Guardian's approach to generative AI. Web: <https://www.theguardian.com/help/insideguardian/2023/jun/16/the-guardians-approach-to-generative-ai>. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 20.
29. Ringier introduces clear guidelines for the use of artificial intelligence. Web: <https://www.ringier.com/ringier-introduces-clear-guidelines-for-the-use-of-artificial-intelligence/>. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 20.
30. Guidelines on the responsible implementation of artificial intelligence systems in journalism. Adopted by the Steering Committee on Media and Information Society (CDMSI) on 30 November 2023. Web: <https://rm.coe.int/cdmsi-2023-014-guidelines-on-the-responsible-implementation-of-artific/1680adb4c6>. Utolsó letöltés dátuma: 2025. február 20.